Grondwettelijk Hof

Arrest nr. 138/2026
van 19 november 2026
Rolnummer : 8645

In zake : de prejudiciële vragen betreffende artikel 335, § 3, van het oud Burgerlijk Wetboek, gesteld door het Hof van Beroep te Bergen.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters Pierre Nihoul en Joséphine Moerman, de rechters Thierry Giet, Michel Pâques, Yasmine Kherbache, Sabine de Bethune, Emmanuelle Bribosia, Willem Verrijdt, Kattrin Jadin, Magali Plovie en Frank Fleerackers, en, overeenkomstig artikel 60*bis* van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, emeritus rechter Danny Pieters, bijgestaan door griffier Nicolas Dupont, onder voorzitterschap van voorzitter Pierre Nihoul,

wijst na beraad het volgende arrest :

I. *Onderwerp van de prejudiciële vragen en rechtspleging*

Bij arrest van 9 maart 2026, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 18 maart 2026, heeft het Hof van Beroep te Bergen de volgende prejudiciële vragen gesteld :

« - Ten eerste, schendt artikel 335, § 3, van het oud Burgerlijk Wetboek, in samenhang gelezen met artikel 335*quinquies* van hetzelfde Wetboek, de artikelen 10, 11 en 22*bis*, tweede en vierde lid, van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 3, lid 1, en 12 van het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind, in zoverre het de rechter niet de mogelijkheid biedt om naar behoren rekening te houden met de mening van het kind dat jonger is dan twaalf jaar, noch met zijn eventueel verzet tegen een naamswijziging, ongeacht zijn onderscheidingsvermogen, terwijl het kind dat ouder is dan twaalf jaar, over een recht van verzet beschikt, zonder dat wordt overgegaan tot een geïndividualiseerde beoordeling van het vermogen van het kind om zich een eigen mening te vormen ?

- Ten tweede, schendt artikel 335, § 3, van het oud Burgerlijk Wetboek de artikelen 10, 11 en 22*bis*, vierde lid, van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 3, lid 1, van het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind, in zoverre het de rechter niet de mogelijkheid biedt om uitspraak te doen in het hoger belang van het kind indien de ouders het niet eens zijn over de familienaam, terwijl die regeling voortaan op een beginsel van

NIET VERBETERDE KOPIE

automatische naamswijziging berust, en terwijl, in een vergelijkbare situatie inzake adoptie, artikel 353-5, tweede lid, van het oud Burgerlijk Wetboek uitdrukkelijk erin voorziet dat, bij gebreke van overeenstemming, de familierechtbank beslist in het hoger belang van het kind en met eerbied voor de fundamentele rechten die het op grond van het internationaal recht toekomen ?

- Ten derde, schendt artikel 335, § 3, van het oud Burgerlijk Wetboek artikel 22*bis*, vierde lid, van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 3, lid 1, van het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind, in zoverre het een mechanisme invoert waarbij de familienaam automatisch wordt toegekend in geval van opeenvolgende en niet-gelijktijdige vaststelling van twee afstammingsbanden en bij onenigheid van de ouders, zonder enige concrete inaanmerkingneming van het hoger belang van het betrokken kind mogelijk te maken, met name in zoverre het kan leiden tot de toekenning van verschillende familienamen aan kinderen die broers en zussen zijn, tegen hun gemeenschappelijke wil in, terwijl artikel 335*bis* van het oud Burgerlijk Wetboek in beginsel voorrang geeft aan de eenheid in de naam van broers en zussen ? ».

De Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door mr. Evrard de Lophem, mr. Sébastien Depré en mr. Juliette Van Vyve, advocaten bij de balie te Brussel, heeft een memorie ingediend.

Bij beschikking van 23 september 2026 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers Emmanuelle Bribosia en Frank Fleerackers te hebben gehoord, beslist dat de zaak in staat van wijzen was, dat geen terechtzitting zou worden gehouden, tenzij de Ministerraad binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek om te worden gehoord, zou hebben ingediend, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten na die termijn zouden worden gesloten en de zaak in beraad zou worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

NIET VERBETERDE KOPIE

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

Op 17 februari 2025 wijst het Hof van Beroep te Bergen een arrest waarbij de vordering tot gerechtelijke vaststelling van het vaderschap van H.P. ten aanzien van een kind van vijftien jaar, een kind van twaalf jaar en twee kinderen van tien jaar, wordt ingewilligd.

H.P. verzoekt eveneens om een naamswijziging voor de vier kinderen, opdat zij enkel zijn familienaam zouden dragen. Momenteel dragen zij de familienaam van hun moeder, zijnde « D.E.K. ». Naar aanleiding van dat verzoek wijst het Hof van Beroep te Bergen een voogd *ad hoc* aan voor het kind van twaalf jaar en verzoekt het die voogd om dat kind en zijn vijftienjarige zus te ontmoeten teneinde hun mening over het verzoek tot naamswijziging te horen. Aangezien zij allebei de leeftijd van twaalf jaar hebben bereikt, beschikken zij, op grond van artikel 335, § 4, van het oud Burgerlijk Wetboek, over een recht om zich tegen de wijziging van hun naam te verzetten.

Op 19 mei 2025 bevestigt de voogd *ad hoc* dat geen van beide kinderen instemt met een naamswijziging, om redenen die te maken hebben met hun sociale identiteit, aangezien zij al sinds jaar en dag door iedereen gekend zijn onder de familienaam van hun moeder.

Op 25 juni 2025 oordeelt het Hof van Beroep te Bergen dat de mening moet worden gevraagd van alle kinderen – inclusief de twee jongsten, die jonger dan twaalf jaar zijn – over de naamswijziging, en vraagt het aldus aan de voogd *ad hoc* om de kinderen te ontmoeten.

Uit de gesprekken van de voogd *adhoc* met de vier kinderen blijkt dat zij alleen de naam van hun moeder willen behouden en dat zij alle vier die naam dragen.

Bij zijn arrest van 9 maart 2026 – het verwijzingsarrest – beslist het Hof van Beroep te Bergen dat de twee kinderen die de leeftijd van twaalf jaar hebben bereikt, de naam « D.E.K. » behouden. Het Hof is ook van mening dat niets erop wijst dat de kinderen van tien jaar niet voldoende onderscheidingsvermogen zouden hebben om hun mening te geven over de naamswijziging.

Vanuit de vaststelling dat artikel 335, § 3, van het oud Burgerlijk Wetboek een automatisch mechanisme voor de toekenning van de familienaam invoert in geval van een opeenvolgende vaststelling van de afstamming en van onenigheid tussen de ouders, en dat die bepaling de bevoegde rechtsinstanties niet de mogelijkheid biedt om rekening te houden met de mening van kinderen die jonger zijn dan twaalf jaar, noch om zich over het verzoek tot naamswijziging uit te spreken met inachtneming van het hoger belang van het kind, stelt het verwijzende rechtscollege de drie hiervoor weergegeven prejudiciële vragen aan het Hof.

III. *In rechte*

A. Standpunt van de partijen

1. Ten aanzien van de eerste prejudiciële vraag

A.1. De Ministerraad voert aan dat het verschil in behandeling tussen een kind dat ouder is dan twaalf jaar, dat over een recht van verzet beschikt, en een kind dat jonger is dan twaalf jaar, dat dit recht niet heeft, zonder dat de rechter rekening kan houden met zijn onderscheidingsvermogen, op een objectief en pertinent criterium berust, namelijk de leeftijd van het kind.

Volgens de Ministerraad is de leeftijdsgrens van twaalf jaar vanaf wanneer een kind toestemming moet geven, verankerd in het Belgische familierecht : zij wordt gehanteerd bij een erkenning van afstamming (artikel 329*bis*, § 2, van het oud Burgerlijk Wetboek), bij adoptie (artikel 348-1 van hetzelfde Wetboek) en bij een naamswijziging (artikel 370/4, § 1, van hetzelfde Wetboek). In die aangelegenheden heeft de wetgever voor jongere kinderen niet voorzien in een geïndividualiseerde beoordeling van het onderscheidingsvermogen.

Die leeftijdsgrens weerspiegelt de keuze van de wetgever om bepaalde juridische gevolgen te verbinden aan een veronderstelde rijpheid. De Ministerraad doet gelden dat bij kinderen jonger dan twaalf jaar de rijpheid meer varieert en moeilijker op een uniforme manier te beoordelen is; het kind is gevoeliger voor de invloed van zijn omgeving. Die leeftijdsgrens is bedoeld om het kind te beschermen en is niet willekeurig.

Bovendien is de naam een rechtstreeks gevolg van het vaststellen van de afstammingsband, waarvoor evenmin de toestemming van een kind jonger dan twaalf jaar vereist is (artikel 329*bis*, § 2, van het oud Burgerlijk Wetboek).

A.2. De Ministerraad herinnert eraan dat de wetgever over een ruime beoordelingsvrijheid beschikt inzake de regeling van toekenning van de familienaam, die in hoofdzaak op overwegingen van sociaal nut berust en ertoe strekt, enerzijds, de familienaam op een eenvoudige, snelle en eenvormige wijze te bepalen en, anderzijds, aan die familienaam een zekere onveranderlijkheid te geven. Bovendien blijkt volgens de Ministerraad uit het arrest nr. 162/2016 van 14 december 2016 (ECLI:BE:GHCC:2016:ARR.162) dat het niet is vereist dat het belang van het kind per casus moet worden beoordeeld door een rechtsinstantie : dat belang kan reeds in een eerder stadium in aanmerking worden genomen door de wetgever zelf, via een algemene regel (B.7.1 en B.7.2).

NIET VERBETERDE KOPIE

A.3. De Ministerraad verklaart dat het verschil in behandeling gerechtvaardigd is in het licht van een legitiem doel. In de regeling die voorafging aan de inwerkingtreding van de wet van 19 december 2023 « houdende diverse bepalingen in burgerlijke en gerechtelijke zaken » (hierna : de wet van 19 december 2023), beschikte een minderjarig kind noch over het recht om zich te verzetten tegen het behoud van zijn naam, noch over het recht om naar eigen wens een wijziging te verkrijgen. De instemming van beide ouders was noodzakelijk, zodat de weigering van één ouder voldoende was om elke wijziging te verhinderen, zonder dat de rechter zijn eigen beoordeling in de plaats kon stellen. De regeling die is ingevoerd bij de wet van 19 december 2023 kent aan kinderen ouder dan twaalf jaar een werkelijk recht van verzet toe, met eigen rechtsgevolgen. Zij geeft het kind dus meer zeggenschap. De omstandigheid dat, in de zaak die hangende is voor het verwijzende rechtscollege, de kinderen hun oorspronkelijke naam willen behouden – wat overeenkomt met de uitkomst die de vroegere regeling zou hebben opgeleverd –, mag de algemene draagwijdte van de hervorming niet verhullen : indien diezelfde kinderen de naam van hun vader hadden willen dragen, zou de vroegere regeling hun dat hebben belet als hun moeder dat had geweigerd.

Als een kind van meer dan twaalf jaar zich tegen een naamswijziging verzet, kan zijn naam niet worden gewijzigd, zonder dat de rechter dat vermag te beoordelen. De wetgever kon derhalve oordelen dat een dergelijk prerogatief binnen een duidelijke, objectieve en voorzienbare grens diende te vallen. Die vereiste van voorzienbaarheid is des te belangrijker omdat de naam niet alleen een element is van de individuele identiteit, maar ook van de familie-identiteit, en omdat, vanwege het beginsel van eenheid in de naam zoals vastgelegd in artikel 335*bis* van het oud Burgerlijk Wetboek, het behoud of de wijziging van de naam van een kind gevolgen kan hebben voor zijn broers en zussen, hetgeen rechtvaardigt dat een dergelijk effect niet afhankelijk wordt gemaakt van een puur casuïstische beoordeling van de rijpheid van elk kind.

2. Ten aanzien van de tweede prejudiciële vraag

A.4. De Ministerraad doet gelden dat het Hof zich al heeft uitgesproken over het verschil in behandeling tussen, enerzijds, de kinderen die onder een opeenvolgende vaststelling van een afstammingsband vallen, voor wie artikel 335, § 3, van het oud Burgerlijk Wetboek aan de rechter geen beoordelingsbevoegdheid toekent op grond van het hoger belang van het kind, en, anderzijds, de kinderen die onder een gewone adoptie vallen, voor wie artikel 353-5, tweede lid, van datzelfde Wetboek aan de rechter wel zo'n bevoegdheid verleent. Bij zijn arrest nr. 89/2023 van 8 juni 2023 (ECLI:BE:GHCC:2023:ARR.089) heeft het Hof geoordeeld dat dit verschil in behandeling redelijk verantwoord was omdat bij een gewone adoptie het beginsel niet de onveranderlijkheid van de naam is, maar wel de wijziging van de naam van de geadopteerde opdat die naam de adoptieve afstamming zou weergeven, en omdat de rechter alleen zijn beoordelingsbevoegdheid uitoefent wanneer de partijen verzoeken dat de geadopteerde zijn naam of een van zijn namen behoudt en het oneens zijn.

De Ministerraad is van oordeel dat de analyse van het verwijzende rechtscollege volgens welke de lering van dat arrest niet zou kunnen worden overgenomen omdat de verantwoording ervan op een ander normatief kader berust, moet worden verworpen.

De wet van 19 december 2023 heeft namelijk de twee vergeleken regelingen bewust dichter bij elkaar gebracht door kinderen ouder dan twaalf jaar het recht te geven om in te stemmen met een naamswijziging. Vóór de inwerkingtreding van die wet was het verschil tussen beide regelingen veel groter : een minderjarig kind had niet het recht om zich te verzetten tegen een naamswijziging bij afstamming, terwijl het bij adoptie wel over een recht van verzet beschikte vanaf twaalf jaar. De Ministerraad stelt dat, aangezien het Hof bij zijn voormelde arrest nr. 89/2023 heeft geoordeeld dat de twee regelingen een aanzienlijk verschil konden vertonen zonder het gelijkheidsbeginsel te schenden, *a fortiori* niet kan worden besloten tot een discriminatie nu de wetgever ze dichter bij elkaar heeft gebracht.

A.5. Hoe dan ook wordt het feit dat de rechter geen beoordelingsbevoegdheid heeft inzake naamswijziging, verantwoord door het structureel verschillende karakter van beide instituties. Adoptie creëert voor de toekomst een juridische band tussen de adoptant en de geadopteerde. De Ministerraad erkent dat de situatie van een geadopteerd kind in dat opzicht lijkt op die van een kind wiens afstamming achtereenvolgens ten aanzien van beide ouders is vastgesteld. Adoptie impliceert echter een radicale verandering in de afstammingsbanden tussen het geadopteerde kind en zijn oorspronkelijke gezin : enerzijds gaat het ouderlijk gezag over op de adoptant en anderzijds krijgt de geadopteerde door de adoptie de naam van de adoptant. Slechts bij wijze van uitzondering, op verzoek van de partijen, wordt de oorspronkelijke familienaam behouden of gecombineerd met die van de adoptant.

NIET VERBETERDE KOPIE

Inzake adoptie is het dus niet de taak van de rechter om een vooraf bestaande situatie vast te stellen : hij doet uitspraak over een institutie die noch uit de biologie, noch uit een automatisch juridisch feit voortvloeit, aangezien adoptie vrijwillig is. De rechter gaat na of de adoptie opportuun is en strookt met het belang van het kind. Het is dus coherent dat hij ook een beoordelingsbevoegdheid heeft met betrekking tot de naamgeving van het kind.

Inzake de vaststelling van de afstamming daarentegen stelt de rechter vast of er al dan niet een afstammingsband bestaat, zonder dat hij zich hoeft uit te spreken over de opportuniteit ervan. De tweede afstammingsband die op een later tijdstip wordt vastgesteld, herstelt juridisch gezien een situatie van dubbele afstamming die er reeds vanaf het begin had moeten zijn. Als beide afstammingsbanden tegelijk waren vastgesteld, dan zou artikel 335, § 1, van het oud Burgerlijk Wetboek, dat voorziet in de toekenning van beide namen in alfabetische volgorde bij onenigheid, *ab initio* van toepassing zijn geweest. De wet van 19 december 2023 was precies bedoeld om de samenhang te herstellen door de derde paragraaf in lijn te brengen met de eerste paragraaf.

3. Ten aanzien van de derde prejudiciële vraag

A.6. Volgens de Ministerraad berust de derde prejudiciële vraag op twee verkeerde uitgangspunten, namelijk het feit dat het automatische karakter van het ingevoerde mechanisme onverenigbaar zou zijn met het belang van het kind, en het feit dat het verschil in familienaam tussen broers en zussen op zich zou volstaan om te besluiten tot een schending van de beoogde referentienormen.

Wat het eerste uitgangspunt betreft, verwijst de Ministerraad naar de uiteenzetting over het feit dat het belang van het kind al in een vroeger stadium door de wetgever in aanmerking kan worden genomen. De wetgever heeft dat belang op twee manieren in aanmerking genomen : enerzijds, met de keuze voor de regel dat bij onenigheid beide namen worden toegekend in alfabetische volgorde, die beide afstammingsbanden weerspiegelt en een einde maakt aan het voordeel van de ouder wiens afstammingsband als eerste werd vastgesteld en, anderzijds, door een recht van verzet toe te kennen aan kinderen die ouder zijn dan twaalf jaar.

Wat het tweede uitgangspunt betreft, doet de Ministerraad gelden dat artikel 335*bis* van het oud Burgerlijk Wetboek, waarin het beginsel van eenheid in de naam is vastgelegd, in de onderhavige zaak niet van toepassing is. Dat mechanisme veronderstelt dat de naam van een kind reeds eerder is bepaald in het kader van een dubbele afstamming en vervolgens geldt voor de kinderen van wie de afstamming op een later tijdstip wordt vastgesteld. Te dezen is echter de afstamming van vaderszijde van de vier kinderen tegelijkertijd vastgesteld door dezelfde rechterlijke beslissing, waardoor dat mechanisme niet kan worden toegepast. Bovendien wordt bij artikel 22*bis*, vierde lid, van de Grondwet geen op zichzelf staand recht vastgelegd op eenheid in de naam van broers en zussen : het schrijft enkel voor dat het belang van het kind de eerste overweging vormt, waaraan met een algemene wettelijke regel kan worden voldaan. Wanneer de naam niet door de ouders wordt gekozen, maar het kind zijn eigen recht op een naam uitoefent, kan het doel van eenheid in de naam van broers en zussen worden losgelaten.

NIET VERSTAAN DE KORTE

B. Beoordeling door het Hof

1. Ten aanzien van de in het geding zijnde bepalingen

B.1. De drie prejudiciële vragen hebben betrekking op artikel 335, § 3, van het oud Burgerlijk Wetboek. De eerste prejudiciële vraag heeft eveneens betrekking op artikel 335*quinquies* van hetzelfde Wetboek.

Artikel 335 van het oud Burgerlijk Wetboek bepaalt :

« § 1. Het kind wiens afstamming van vaderszijde en afstamming van moederszijde tegelijkertijd komen vast te staan draagt ofwel de naam van zijn vader, ofwel de naam van zijn moeder, ofwel één die samengesteld is uit hun twee namen, in de door hen gekozen volgorde met niet meer dan één naam voor elk van hen.

De ouders kiezen de naam van het kind op het ogenblik van de aangifte van de geboorte. De ambtenaar van de burgerlijke stand neemt akte van deze keuze. In geval van onenigheid draagt het kind de naam van de vader en de naam van de moeder naast elkaar in alfabetische volgorde met niet meer dan één naam voor elk van hen. Wanneer de vader en de moeder, of een van hen, een dubbele naam dragen, kiest de betrokkene het deel van de naam dat aan het kind wordt doorgegeven. Bij afwezigheid van keuze wordt het deel van de dubbele naam dat wordt doorgegeven bepaald op basis van de alfabetische volgorde.

De weigering om een keuze te maken wordt beschouwd als een geval van onenigheid.

Indien de ouders samen de geboorte van het kind aangeven, stelt de ambtenaar van de burgerlijke stand, overeenkomstig het tweede lid, de door de ouders gekozen naam of de onenigheid tussen de ouders, vast.

Indien een ouder alleen de geboorte van het kind aangeeft, geeft deze de door de ouders gekozen naam of de onenigheid tussen de ouders aan de ambtenaar van de burgerlijke stand aan.

§ 2. Het kind wiens afstamming alleen van moederszijde vaststaat, draagt de naam van zijn moeder.

Het kind wiens afstamming alleen van vaderszijde vaststaat, draagt de naam van zijn vader.

In geval van een rechtsvordering die aanleiding geeft tot de vaststelling of het handhaven van deze enige afstammingsband, wordt de naam bepaald overeenkomstig het eerste en het tweede lid.

§ 3. Indien de afstamming van vaderszijde of van moederszijde wordt vastgesteld door erkenning na de vaststelling van de afstamming ten aanzien van de andere ouder, wordt de naam van het kind vastgesteld overeenkomstig de regels bedoeld in paragraaf 1 op het ogenblik van de aangifte van erkenning.

In geval van een rechtsvordering die aanleiding geeft tot de vaststelling van een tweede afstammingsband of de vervanging van een van deze banden, wordt de naam van het kind vastgesteld overeenkomstig de regels bedoeld in paragraaf 1 of in artikel 335*ter*, § 1.

§ 4. In alle gevallen waarin de afstamming van een kind wordt gewijzigd wanneer het de leeftijd van twaalf jaar heeft bereikt, wordt er zonder zijn instemming geen verandering aan zijn naam aangebracht.

Wanneer een keuze mogelijk is overeenkomstig de regels bedoeld in paragraaf 1 ten aanzien van een meerderjarig kind, wordt de keuze uitgeoefend door deze laatste.

§ 5. In geval van wijziging van de afstamming ingevolge een rechtsvordering die aanleiding geeft tot een verandering van naam, wijzigt de bevoegde ambtenaar van de

NIET VERBETERDE KOPIE

burgerlijke stand de akte van geboorte van het kind en de akten van de burgerlijke stand waarop ze betrekking heeft, alsook, in voorkomend geval, de akten van zijn afstammelingen in de eerste graad ».

Artikel 335*quinquies* van hetzelfde Wetboek bepaalt :

« De rechter neemt in zijn vonnis akte van de gekozen of door de wet vastgestelde naam van het kind in alle gevallen van wijziging van de afstamming ingevolge een rechtsvordering die aanleiding geeft tot een verandering van naam ».

B.2.1. De artikelen 335 en 335*quinquies* van het oud Burgerlijk Wetboek maken deel uit van het hoofdstuk met betrekking tot de gevolgen van de afstamming. Zij stellen op algemene wijze de regels van de naamgeving als gevolg van de afstamming vast.

Die regels werden op substantiële wijze gewijzigd bij de wet van 8 mei 2014 « tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek met het oog op de invoering van de gelijkheid tussen mannen en vrouwen bij de wijze van naamsoverdracht aan het kind en aan de geadopteerde » (hierna : de wet van 8 mei 2014). Uit het opschrift en de parlementaire voorbereiding van die wet blijkt dat de wetgever de gelijkheid tussen mannen en vrouwen heeft willen invoeren bij de wijze van naamsoverdracht (*Parl. St.*, Kamer, 2013-2014, DOC 53-3145/001, p. 10).

B.2.2. Om die doelstelling van gelijkheid tussen mannen en vrouwen te bereiken, heeft de wetgever, in de hypothese dat de afstamming van vaderszijde en die van moederszijde gelijktijdig zijn komen vast te staan, bepaald dat de ouders een dubbele naam kunnen kiezen, bestaande uit de naam van de vader en de naam van de moeder in de door hen bepaalde volgorde, of kunnen kiezen voor de naam van de vader of voor die van de moeder (artikel 335, § 1, eerste lid, van het oud Burgerlijk Wetboek).

De wetgever heeft dus gekozen voor de wilsautonomie van de ouders, binnen de door de wet bepaalde grenzen, veeleer dan voor een bij wet vastgelegd systeem voor het toekennen van de naam. De wetgever heeft de keuze van de ouders beperkt om te waarborgen dat « kinderen van dezelfde ouders dezelfde naam zullen dragen. De naam van broers en zussen kan bijgevolg niet verschillen waardoor [de orde der families gevrijwaard kan blijven] » (*Parl. St.*, Kamer, 2013-2014, DOC 53-3145/001, p. 14). Aldus bepaalt artikel 335*bis* van het oud Burgerlijk

NIET VERBETERDE KOPIE

Wetboek dat « de overeenkomstig artikel 335, §§ 1 en 3, bepaalde naam […] ook [geldt] voor de andere kinderen wier afstamming later ten aanzien van dezelfde vader en moeder komt vast te staan ».

B.2.3. De wetgever heeft ook het geval onderzocht van de onenigheid tussen de ouders en van de afwezigheid van keuze. Zoals het was vervangen bij artikel 2 van de wet van 8 mei 2014 voorzag artikel 335, § 1, tweede lid, derde zin, van het oud Burgerlijk Wetboek aanvankelijk dat in een dergelijk geval, voor de kinderen wier afstamming van vaders- en moederszijde gelijktijdig is komen vast te staan, de naam van de vader wordt toegekend.

Bij zijn arrest nr. 2/2016 van 14 januari 2016 (ECLI:BE:GHCC:2016:ARR.002) heeft het Hof die bepaling vernietigd en heeft het de gevolgen ervan tot 31 december 2016 gehandhaafd.

B.2.4. Ingevolge dat arrest heeft de wetgever de wet van 25 december 2016 « tot wijziging van de artikelen 335 en 335*ter* van het Burgerlijk Wetboek betreffende de wijze van naamsoverdracht aan het kind » aangenomen, die voor de kinderen wier afstamming van vaders- en moederszijde tegelijkertijd is komen vast te staan, voorziet in een nieuwe regeling bij onenigheid tussen de ouders of bij afwezigheid van een keuze. Overeenkomstig de huidige tekst van artikel 335, § 1, tweede lid, van het oud Burgerlijk Wetboek draagt het kind in dat geval de naam van de vader en de naam van de moeder naast elkaar in alfabetische volgorde met niet meer dan één naam voor elk van hen.

B.2.5. Het in het geding zijnde artikel 335, § 3, van het oud Burgerlijk Wetboek regelt de gevolgen van de wijziging van de afstamming van een kind voor zijn naam.

In de versies ervan na de inwerkingtreding van de wet van 8 mei 2014 en vóór de inwerkingtreding van artikel 9 van de wet van 19 december 2023 « houdende diverse bepalingen in burgerlijke en gerechtelijke zaken » (hierna : de wet van 19 december 2023), voorzag artikel 335, § 3, eerste lid, erin dat, wanneer de afstamming van het kind ten aanzien van een van beide ouders komt vast te staan na de afstamming ten aanzien van de andere ouder, de naam van het kind in beginsel ongewijzigd blijft. Artikel 335, § 3, tweede en derde lid, liet evenwel toe om de naam van het kind te wijzigen, hetzij door de naam van de persoon ten aanzien van wie de afstamming als tweede komt vast te staan, hetzij door een dubbele naam. Voor die naamswijziging diende een verklaring bij de ambtenaar van de burgerlijke stand te

NIET VERBETERDE KOPIE

worden afgelegd door beide ouders samen, of door een van hen wanneer de andere overleden is, binnen een termijn van één jaar te rekenen van de dag van de erkenning of van de dag waarop een beslissing die de afstamming van vaderszijde of de afstamming van moederszijde vaststelt in kracht van gewijsde is gegaan, en vóór de meerderjarigheid of de ontvoogding van het kind.

Artikel 335, § 3, vierde lid, voorzag erin dat, wanneer de afstamming van vaderszijde of de afstamming van moederszijde tijdens de minderjarigheid van het kind wordt gewijzigd als gevolg van een vordering tot betwisting ingesteld op grond van de artikelen 312, § 2, 318, §§ 5 en 6, of 330, §§ 3 en 4, « de rechter akte [neemt] van de nieuwe naam van het kind die in voorkomend geval door de ouders is gekozen, met inachtneming van de in § 1 of artikel 335*ter*[, § 1], bedoelde regels ».

B.2.6. In de versie ervan na de inwerkingtreding van artikel 9 van de wet van 19 december 2023, zijnde de versie waarop de drie prejudiciële vragen betrekking hebben, bepaalt artikel 335, § 3, tweede lid, dat « in geval van een rechtsvordering die aanleiding geeft tot de vaststelling van een tweede afstammingsband of de vervanging van een van deze banden, […] de naam van het kind [wordt] vastgesteld overeenkomstig de regels bedoeld in paragraaf 1 of in artikel 335*ter*, § 1 ».

Volgens artikel 335, § 4, eerste lid, van het oud Burgerlijk Wetboek, zoals vervangen bij artikel 9 van de wet van 19 december 2023, wordt er evenwel geen verandering aan de naam van het kind aangebracht zonder zijn instemming, wanneer zijn afstamming wordt gewijzigd wanneer het de leeftijd van twaalf jaar heeft bereikt (eerste lid).

Wanneer ten aanzien van een meerderjarig kind een keuze mogelijk is overeenkomstig de regels bedoeld in artikel 335, § 1, wordt de keuze uitgeoefend door het kind zelf (tweede lid).

B.2.7. In de parlementaire voorbereiding van de wet van 19 december 2023 wordt inzake die wijziging van artikel 335, § 3, van het oud Burgerlijk Wetboek vermeld :

« Men stelt in de praktijk vast dat de standaardregeling inzake toekenning van de naam (afwezigheid van keuze of onenigheid tussen de ouders) in geval van opeenvolgende vaststelling van afstammingsbanden een echt ‘ vetorecht ’ creëert ten voordele van de ouder van wie de afstamming reeds is vastgesteld. Om die reden stelt deze hervorming voor om ook

NIET VERBETERDE KOPIE

in die situatie de standaardregeling toe te passen in geval van gelijktijdige vaststelling van afstamming; » (*Parl. St.*, Kamer, 2022-2023, DOC 55-3552/001, p. 5).

2. Ten aanzien van de prejudiciële vragen

B.3. Het voor het verwijzende rechtscollege hangende geschil betreft een situatie waarin de biologische vader met succes een vordering tot gerechtelijke vaststelling van het vaderschap heeft ingesteld ten aanzien van vier minderjarige kinderen, van wie twee kinderen de leeftijd van twaalf jaar niet hebben bereikt, en waarin de biologische vader vraagt dat de naam van alle kinderen, welke die van de moeder is, wordt gewijzigd, zonder akkoord van de moeder; de vier kinderen verzetten zich eveneens tegen die naamswijziging.

Het Hof beperkt zijn onderzoek tot die situatie.

3. Ten aanzien van de derde prejudiciële vraag

B.4. Met de derde prejudiciële vraag wenst het verwijzende rechtscollege van het Hof te vernemen of artikel 335, § 3, tweede lid, van het oud Burgerlijk Wetboek bestaanbaar is met artikel 22*bis*, vierde lid, van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 3, lid 1, van het Verdrag inzake de rechten van het kind, « in zoverre het een mechanisme invoert waarbij de familienaam automatisch wordt toegekend in geval van opeenvolgende en niet-gelijktijdige vaststelling van twee afstammingsbanden en bij onenigheid van de ouders, zonder enige concrete inaanmerkingneming van het hoger belang van het betrokken kind mogelijk te maken, met name in zoverre het kan leiden tot de toekenning van verschillende familienamen aan kinderen die broers en zussen zijn, tegen hun gemeenschappelijke wil in, terwijl artikel 335*bis* van het oud Burgerlijk Wetboek in beginsel voorrang geeft aan de eenheid in de naam van broers en zussen ».

B.5.1. Artikel 22*bis* van de Grondwet bepaalt :

« Elk kind heeft recht op eerbiediging van zijn morele, lichamelijke, geestelijke en seksuele integriteit.

NIET VERBETERDE KOPIE

Elk kind heeft het recht zijn mening te uiten in alle aangelegenheden die het aangaan; met die mening wordt rekening gehouden in overeenstemming met zijn leeftijd en zijn onderscheidingsvermogen.

Elk kind heeft recht op maatregelen en diensten die zijn ontwikkeling bevorderen.

Het belang van het kind is de eerste overweging bij elke beslissing die het kind aangaat.

De wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel waarborgen deze rechten van het kind ».

B.5.2. Het vierde lid van die bepaling, dat verwijst naar het belang van het kind, is, zoals het tweede, derde en vijfde lid, het resultaat van de grondwetsherziening van 22 december 2008, die ertoe strekte de grondwettelijke erkenning van de kinderrechten te verruimen tot wat de essentie uitmaakt van het Verdrag inzake de rechten van het kind (*Parl. St.*, Senaat, 2004-2005, nr. 3-265/3, p. 41).

B.5.3. Artikel 3, lid 1, van dat Verdrag bepaalt :

« Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind de eerste overweging ».

B.5.4. In zoverre artikel 3, lid 1, van het Verdrag inzake de rechten van het kind oplegt dat het hoger belang van het kind de eerste overweging is bij elke beslissing met betrekking tot dat kind, heeft die bepaling een draagwijdte die analoog is aan die van artikel 22*bis*, vierde lid, van de Grondwet, waarvan de toetsing tot de bevoegdheid van het Hof behoort. Het Hof houdt aldus rekening met die in de prejudiciële vraag vermelde verdragsbepaling.

B.6.1. De toekenning van een familienaam berust in hoofdzaak op overwegingen van maatschappelijk nut. In tegenstelling tot de toekenning van de voornaam wordt zij door de wet bepaald. Die wet strekt ertoe, enerzijds, de familienaam op een eenvoudige, snelle en eenvormige wijze te bepalen en, anderzijds, aan die familienaam een zekere onveranderlijkheid te geven.

B.6.2. Anders dan het recht om een naam te dragen, kan het recht om zijn familienaam aan zijn kind te geven niet als een grondrecht worden beschouwd. Wat de regeling van de

NIET VERBETERDE KOPIE

naamgeving betreft, beschikt de wetgever derhalve over een ruime beoordelingsvrijheid, voor zover hij het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie in acht neemt.

B.6.3. Ook al kan het recht om zijn familienaam te geven niet als een grondrecht worden beschouwd, toch hebben de ouders een duidelijk en persoonlijk belang erbij om zeggenschap te hebben in het proces om de familienaam van hun kind te bepalen.

B.7. Het Hof heeft zich bij zijn arresten nrs. 89/2023 (ECLI:BE:GHCC:2023:ARR.089), 131/2020 (ECLI:BE:GHCC:2020:ARR.131), 64/2020 (ECLI:BE:GHCC:2020:ARR.064), 95/2019 (ECLI:BE:GHCC:2019:ARR.095) en 21/2019 (ECLI:BE:GHCC:2019:ARR.021) reeds uitgesproken over de bestaanbaarheid van artikel 335, § 3, van het oud Burgerlijk Wetboek, in de in B.2.5 vermelde versies ervan na de inwerkingtreding van de wet van 8 mei 2014, met, onder andere, de artikelen 10, 11 en 22*bis* van de Grondwet.

B.8. Wat het belang van het kind betreft van wie de afstamming in de eerste plaats werd vastgesteld ten aanzien van een van beide ouders en later ten aanzien van de andere ouder, heeft het Hof, bij zijn voormelde arrest nr. 95/2019, geoordeeld :

« In dat geval werd aan het kind reeds de naam van de eerste ouder toegekend en doet de onenigheid of de ontstentenis van een overeenkomst over de naam zich slechts later voor, wanneer de afstamming ten aanzien van de tweede ouder wordt vastgesteld. Het kind kan in dat geval reeds geruime tijd de naam hebben gedragen van de ouder ten aanzien van wie de afstamming eerst werd vastgesteld. Het is redelijk verantwoord dat de wetgever, rekening houdend met het maatschappelijk nut van de bestendigheid van de naam en met het belang van het kind, erin heeft voorzien dat de reeds toegekende naam in dat geval slechts kan worden gewijzigd met instemming van beide ouders, die samen het meest geschikt kunnen worden geacht om het belang van het kind te kunnen beoordelen, zodat die naam bij onenigheid onveranderd blijft » (B.11.4).

Bij zijn voormelde arrest nr. 89/2023 heeft het Hof eveneens geoordeeld dat « wanneer na de minderjarigheid van het kind de afstamming van vaderszijde komt vast te staan na de afstamming van moederszijde ingevolge een vordering tot toestemming van erkenning of een vordering tot onderzoek naar het vaderschap, […] de naam van het kind, welke die van de moeder is, [blijft] overeenstemmen met een werkelijke afstamming. De wetgever vermocht dus redelijkerwijs te oordelen dat de naam van het kind niet hoefde te worden gewijzigd, behalve indien de ouders het daarover eens zijn » (B.17).

NIET-GECORRIGEERDE KOPIE

B.9. De wijziging van die vorige versie van artikel 335, § 3, van het oud Burgerlijk Wetboek, bij artikel 9 van de wet van 19 december 2023, werd door de wetgever als volgt verantwoord :

« Het Grondwettelijk Hof bevestigt in een constante rechtspraak dat het huidig standaardstelsel van toekenning van de naam in geval van opeenvolgende vaststelling van afstammingsbanden niet discriminerend is ten aanzien van hoofdzakelijk het maatschappelijk nut van de vastheid/stabiliteit van de naam, van het belang dat de wijziging van de naam van het kind draagt en van de noodzaak om de naam gezamenlijk toe te kennen door beide ouders in het belang van het kind (zie met name GWH, nr. 131/2020, 1 oktober 2020, overweging B.11.4.).

Bepaalde rechtsleer deelt dit standpunt niet en is van mening dat er wel degelijk een echt ‘ vetorecht ’ van één van de ouders bestaat in geval van postnatale erkenning, want één van de ouders is zonder verhaal indien de andere ouder weigert mee te werken […].

Zonder de lering van het Grondwettelijk Hof in twijfel te trekken, wil de huidige hervorming tegemoet komen aan deze kritiek door ook in deze situaties beide ouders het recht te geven om een naam te kiezen overeenkomstig de regels vastgelegd in artikel 335, § 1 » (*Parl. St.*, Kamer, 2022-2023, DOC 55-3552/001, p. 10).

B.10. Zowel artikel 22*bis*, vierde lid, van de Grondwet als artikel 3, lid 1, van het Verdrag inzake de rechten van het kind verplichten de rechtscolleges om in de eerste plaats het belang van het kind in aanmerking te nemen in de procedures die op het kind betrekking hebben, hetgeen de procedures in verband met het vaststellen van de afstamming omvat.

Hoewel het belang van het kind een primordiaal karakter heeft, heeft het daarom nog geen absoluut karakter. Bij de afweging van de verschillende op het spel staande belangen, neemt het belang van het kind een bijzondere plaats in door het feit dat het de zwakke partij is in de familiale relatie. Die bijzondere plaats maakt het evenwel niet mogelijk om niet eveneens rekening te houden met de belangen van de andere in het geding zijnde partijen.

B.11. Door te bepalen dat, in geval van een opeenvolgende vaststelling van twee afstammingsbanden en bij onenigheid van de ouders, de naam van het kind automatisch wordt gewijzigd in de naam van de vader en de naam van de moeder naast elkaar in alfabetische volgorde met niet meer dan één naam voor elk van hen, zonder een beoordelingsbevoegdheid toe te kennen aan de rechter om te beslissen in het hoger belang van het kind, laat de wetgever het belang van de ouder om zijn familienaam te geven, primeren op het maatschappelijk nut dat aan de naam een zekere bestendigheid wordt toegekend, zonder rekening te houden met het

NIET VERBETERDE KOPIE

belang van het kind en met het feit dat de naam die het kind – mogelijk reeds sinds geruime tijd – droeg, blijft overeenstemmen met een werkelijke afstamming. Bovendien waarborgt de in het geding zijnde bepaling aldus niet de eenheid in de naam van broers en zussen, die ertoe strekt de orde der families te vrijwaren en eveneens in het belang van het kind kan worden geacht, in zoverre de naam van de kinderen die de leeftijd van twaalf jaar niet hebben bereikt bij onenigheid tussen hun ouders automatisch wordt gewijzigd, terwijl de naam van de kinderen die de leeftijd van twaalf jaar wel hebben bereikt niet kan worden gewijzigd zonder hun instemming.

In zoverre de in het geding zijnde bepaling erin voorziet dat, in geval van een opeenvolgende vaststelling van twee afstammingsbanden en bij onenigheid van de ouders, de reeds aan het kind toegekende naam automatisch wordt gewijzigd zonder een beoordelingsbevoegdheid toe te kennen aan de rechter om te beslissen in het hoger belang van het kind, is die bepaling niet bestaanbaar met de vereiste van artikel 22*bis*, vierde lid, van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 3, lid 1, van het Verdrag inzake de rechten van het kind, om, bij het afwegen van de op het spel staande belangen, een voorrangspositie toe te kennen aan het belang van het kind.

B.12. In die mate is artikel 335, § 3, tweede lid, van het oud Burgerlijk Wetboek niet bestaanbaar met artikel 22*bis*, vierde lid, van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 3, lid 1, van het Verdrag inzake de rechten van het kind.

B.13. Het komt de wetgever toe, in de eerste plaats rekening houdend met het belang van het kind, die ongrondwettigheid te verhelpen.

In afwachting van een optreden van de wetgever, staat het evenwel aan het verwijzende rechtscollege om een einde te maken aan de door het Hof vastgestelde ongrondwettigheid, aangezien die vaststelling is uitgedrukt in voldoende duidelijke en volledige bewoordingen die toelaten dat de in het geding zijnde bepaling wordt toegepast met inachtneming van artikel 22*bis*, vierde lid, van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 3, lid 1, van het Verdrag inzake de rechten van het kind.

NIET VERBETERDE KOPIE

4. Ten aanzien van de eerste en de tweede prejudiciële vraag

B.14. De eerste prejudiciële vraag peilt naar de bestaanbaarheid van de artikelen 335, § 3, en 335*quinquies* van het oud Burgerlijk Wetboek met de artikelen 10, 11 en 22*bis*, tweede en vierde lid, van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 3, lid 1, en 12 van het Verdrag inzake de rechten van het kind, in zoverre zij de rechter niet machtigen om rekening te houden met de mening van het kind dat jonger is dan twaalf jaar, noch met zijn eventueel verzet tegen een naamswijziging, ongeacht zijn onderscheidingsvermogen, terwijl het kind dat ouder is dan twaalf jaar over een recht van verzet beschikt, zonder dat wordt overgegaan tot een geïndividualiseerd onderzoek van zijn onderscheidingsvermogen.

De tweede prejudiciële vraag peilt naar de bestaanbaarheid van artikel 335, § 3, van het oud Burgerlijk Wetboek met de artikelen 10, 11 en 22*bis*, vierde lid, van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 3, lid 1, van het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind, in zoverre het de rechter niet de mogelijkheid biedt om rekening te houden met het belang van het kind indien de ouders het niet eens zijn over de familienaam, terwijl, in een vergelijkbare situatie inzake adoptie, artikel 353-5, tweede lid, van het oud Burgerlijk Wetboek erin voorziet dat, bij gebreke van overeenstemming, de familierechtbank beslist in het hoger belang van het kind en met eerbied voor de fundamentele rechten die het op grond van het internationaal recht toekomen.

B.15. Gelet op het antwoord gegeven op de derde prejudiciële vraag, behoeven de eerste en de tweede prejudiciële vraag geen antwoord.

NIET VERBETERDE KOPIE

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 335, § 3, tweede lid, van het oud Burgerlijk Wetboek schendt artikel 22*bis*, vierde lid, van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 3, lid 1, van het Verdrag inzake de rechten van het kind, in zoverre het bepaalt dat, in geval van een opeenvolgende vaststelling van twee afstammingsbanden en bij onenigheid van de ouders, de reeds aan het kind toegekende naam automatisch wordt gewijzigd zonder een beoordelingsbevoegdheid toe te kennen aan de rechter om te beslissen in het hoger belang van het kind.

Aldus gewezen in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 19 november 2026.

De griffier, De voorzitter,

Nicolas Dupont Pierre Nihoul

NIET VERBETERDE KOPIE